

Πύδον, ἧσαν ἐπιρροαίαις εἰς τὸ ληστύειον. Διὰ τοῦτο μάλιχα ἐδέωξεν αὐτούς ὁ Πειρίθους ἐκ τῆς Θεσσαλίας. Ἄπαντες δὲ οἱ Ἑπειρωταὶ ἧσαν πικροὶ πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τοὺς συμμάχους αὐτῶν, ὡς ἐκαυδύοντο καὶ ὑπὲρ ἐκείνων.

§. 9. Περὶ δὲ τοῦ πολιτικοῦ συστήματος καὶ τῆς νομοθεσίας τῶν Ἑπειρωτῶν, δὲν ἔχομεν γνῶσιν περιστατικὴν, ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα δὲν ἐσώθησαν εἰς ἡμᾶς. Ὁ Ἀριστοτέλης, ὅς τις ἔγραψε τὰς πολιτείας τούτων πόλεων, ἔγραψε καὶ τῆς τῶν Ἑπειρωτῶν, ὡς ἀναφέρει Στέφανος ὁ Βυζάντιος, ὅπως δὲν ἐσώθησαν ὁμοίως ἔγραψε καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός, καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός, καὶ ὁ Ριανός, καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ δὲν σώζονται, ἐκτὸς τῶν τεμαχίων. Μόνον ὁ Ἀριστοτέλης ἔγραψε ἐκτὸν πενήντα ὀκτώ πόλεων πολιτείας, ὡς λέγει ὁ Λαέρτιος, ὃν τὰ ὀνόματα ἀναφέρει ὁ Φαβρίκιος, οὐχὶ ὅμως ὅλα, ἀλλ' ὅσα ἐδουλήθη ὑὰ συνάξῃ, τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς διαφόρους συγγραφεῖς, ἐπειδὴ ὁ Λαέρτιος ἀναφέρει μόνον τὸν ἀριθμὸν. Εἶδομεν ὅμως, ὅτι ἡ διοίκησις τῶν Ἑπειρωτῶν ἦτον μοναρχικὴ, καθὼς καὶ ἔλων τῶν ἀρχαίων ἔθνων· ὅτι ἧσαν πολλὰι διοικήσεις εἰς τὴν Ἑπειρὸν, καὶ κατὰ τοὺς

νεωτέρους χρόνους ἦσαν καὶ δημοκρατικαί, ὡς
 τῶν Χαόνων καὶ Θεσπρωτῶν· καὶ ὅτι πάντα τὰ
 ἔθνη τῆς Ἠπείρου εἶχον κοινὴν συμμαχίαν πρὸς
 ἀλλήλα, ἐναντίον τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν· καὶ
 τοῦτο δεικνύει, ὅτι ἡ πολιτικὴ αὐτῶν δὲν ἦτον
 ποταπὴ, καὶ διὰ τοῦτο ἐκοπέασε καὶ ἔγραψεν αὐ-
 τὴν ὁ Ἀριστοτέλης. Ἔτι δὲ εἶδομεν, ὅτι οἱ Μο-
 λασσοὶ περιώριζον τὴν μοναρχικὴν δύναμιν κα-
 τὰ τοὺς νόμους αὐτῶν μὲ ὄρκους καὶ θυσίας,
 καὶ τοῦτο διετήρησε τὸ μοναρχικὸν σχῆμα ἀτά-
 ραχον τοσοῦτους αἰῶνας. Τόσον δὲ ἦσαν εὐχα-
 ριστημένοι οἱ Ἠπειρώται εἰς τὴν διοίκησιν ταύ-
 την, ὥστε, ὅτε ἔμεινεν ὁ Ἀρύβας ὀρφανὸς καὶ
 ἀνήλικος, δὲν ἐτάραξαν αὐτὴν, ἀλλ' ἔπεμψαν
 αὐτὸν εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ διδαχθῇ τὰ ἥθη, τοὺς
 νόμους, καὶ τὴν διοίκησιν τῶν Ἀθηναίων. Ὅθεν
 ὕστερον μετέβαλε σχεδὸν εἰς δημοκρατικὸν τὸ
 σχῆμα τῆς διοικήσεως, καὶ ἔκτοτε ἐξημερώθη-
 σον, καὶ καλλιεργήθησαν οἱ Μολασσοὶ, ὥστε ἔγι-
 ναν κύριοι πάσης τῆς Ἠπείρου. Ἀλλ' αἱ μικραὶ
 διοικήσεις εἶναι πάντοτε ἐπιρρέπεις εἰς δεχουσίας
 καὶ διαιρέσεις, ὅταν μάλιστα ἔχῃσι γείτονας
 μοναρχικοὺς καὶ ἰσχυρωτέρους, ἢ ἄλλους ἐξω-
 τερικοὺς ἐπιβούλους· ἐπειδὴ τὰ πορῶδη σώμα-

τα διακρούονται ευκολώτερον. Ὅσον σφαιρὴ καὶ ἂν εἴη· ἢ συμμαχία πολλῶν δικαίσεων, διαρρίπται εὐκόλως, οἷα πολλῶν καὶ διαφόρων μέσων ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν. Οὕτω διακρούοντο οἱ Ἴωνες ὑπὸ τῶν Περσῶν, οἱ Ἕλληες ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων, καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Περσῶν πρότερον. Διὰ τοῦτο συνεβούλευεν ὁ Θαλής τοὺς Ἴωνας, νὰ ἐνωθῶσιν εἰς μίαν διοίκησιν. Αὐτὰ πρόεδισπον, ὁ Πλάτων, Ἄριστοτέλης, Ξενοφῶν καὶ ἄλλοι, καὶ ἔπλαττον μὲν πολιτείας, προκρίνουσες δὲ πανταχοῦ τὴν εὐνομον μοναρχικὴν διοίκησιν. Αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄφρυνκτον κακὸν ἔπαθον καὶ οἱ Ἡπειρώται, διακρούμενοι ὑπὸ τῶν γειτόνων αὐτῶν Μακεδόνων καὶ Ἰλλυριῶν, ἔπειτα καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὥς ὑπέπεσον εἰς τὴν δουλείαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ δοῦλοι ὄντες κατήντησαν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀναρχίαν, ἧ ἐξ αὐτῆς, εἰς τὴν τυραννίαν τοῦ Λάρουπος, ἵνα ἀναγκασθῶσι νὰ ζητήσωσιν αὐτοὶ Ῥωμαίους δικαίτας, ὥς νὰ παύσῃ ὁ ὄλου ἢ ἐθνικὴ ὑπαρξίς αὐτῶν, ὥσπερ καὶ ἐγένετο.

§. ι'. Οἱ Ἡπειρώται ἦσαν καὶ εἶναι εὐρωσος, ἀρεσῆως καρτερικῆς καὶ δρασιακῆς, καὶ προαιρέσεως πολεμικῆς. Ταῦτα δὲ εἶναι τοῦ ἀλίματος, τῆς συγκροτήσεως τοῦ ἀέρος, τῆς διαίτης καὶ τοῦ

ἐπιτηδεύματος ἀποτελέσματα· ἐπειδὴ, αὐτὰ ἀρχαῖα ἔθνη μετεβλήθησαν, καὶ τὸ γένος συνεκράθη μὲ ἄλλα νεώτερα γένη, ὅμως τὸ κλίμα καὶ ἡ σύγκρασις τοῦ αἵματος, τῶν ὑδάτων καὶ λοιπῶν, εἶναι τὰ αὐτά. Ὅθεν τὰ ξένα ἔθνη εἰς ὀλίγας γενεὰς λαμβάνουσι τὴν σύγκρασιν ἐκείνην, καὶ συμφύρονται μὲ τὰ ἡθῆ τῶν ἐντοπίων, Πολεμικοὶ ἦσαν καὶ εἶναν ἔτι, καθότι ἀπὸ τοὺς χρόνους τῶν Πελασγῶν μέχρι τοῦδε δὲν ἀφῆκαν τὰ ὄπλα ἐκ τῶν χειρῶν. Καὶ ὅταν δὲν εἶχον ἐξωτερικοὺς πολέμους, ἐμάχοντο, καὶ ἔτι μάχονται πρὸς ἀλλήλους, ὥς δὲν ἔλειψε ποτὲ ὁ πόλεμος ἐκ τῆς Ἡπείρου.

§. ια'. Ἐν τῇ Ἡπείρῳ ἐγίνοντο οἱ τάχιςοι ἵπποι, καὶ κάλλισοι βόες ὡς εἴρηται. Τὸ δὲ γάλα τῶν θηλείων βοῶν ἔτεν ἄφθορον ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (α), καὶ μάλιστ' αὐτῆς Χαονίας ἐγίνοντο καὶ μέγιστοι, καὶ ἔλεγον ὅτι ἔσαν ἐκ τοῦ γέους τῶν βοῶν τοῦ Γηρουένου. Ὠνύμαζον δὲ αὐτοὺς Λαρνοὺς, ἀπὸ τινος Κώμης Λαρίνης, ἢ ἀπὸ τοῦ βουκόλου Λαρίνου, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Αἰλιανοῦ (β). Ἐπίσημοι δὲ ἦσαν καὶ οἱ ποιμε-

(α) Ζέων ἴσορ. Γ'. κβ'.

(β) Ζώνων ῥύσ. Ιβ'. ια'. Γ'. λς'.

νικαὶ κύρις τῶν Μολοσσῶν, εἰς φύλαξιν τῶν πο-
 μείων, μέγιστοι καὶ πρεσβυτικοὶ οὔτεσ. Ὅθεν ἐ-
 μυθολόγησαν, ὅτι κατάγονται ἐκ τοῦ γένους τοῦ
 σαύλου ἐκείνου τοῦ Ἑραιογεύκτου, τὸν ὁποῖον
 ἔλαβεν ἡ Πάρκισ ἀπὸ τῆς Μύνας (α). Λέγεται
 δὲ Μολοσσὸς καὶ εἷς σίχρος τῆς μετρικῆς, τὸν
 ὁποῖον ἐπευλόγησαν οἱ Μολοσσοὶ ἴσως, καὶ μετε-
 χερίζοντο αὐτὸν εἰς τοὺς ὕμνους.

(α) Ὅρα ἐν Ὁργ. Τέμ. δ'.

Μ Ε Ρ Ο Σ Ε.

Περὶ τῆς νέας Ἰσορίας καὶ Γεωγραφίας τῆς Ἠπείρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῆς Ἰσορίας.

§. α΄. **Μ**ετὰ δὲ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι ἤνωσαν τὴν Ἠπειρον μὲ τὴν Ἰλλυρίαν καὶ ὠνόμαζον αὐτὴν ἀπλῶς Ἰλλυρίαν. Ἐπειτα δὲ ἀφ' οὗ ἔκτισαν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ μετεκόμισαν ἐκεῖ τὸν θρόνον ἐκ τῆς Ῥώμης, συνέβησαν ἄλλως αἱ διαιρέσεις. Τότε ἤνωσαν καὶ ἄλλα μέρη καὶ τὴν Μακεδονίαν, καὶ εἶχον τὴν Θεσσαλονίκην μητρόπολιν τῆς Ἰλλυρίας, ἀφ' οὗ διαχώρισαν τὸ βασίλειον εἰς δύο εἰς ἀνατολικὸν καὶ δυτικόν. Καὶ οὕτως εἶχον τότε τὴν Ἰλλυρίαν, Ἑλλάδα, Θράκην καὶ Μεισίαν, ἐπαρχίας τοῦ ἀνατολικοῦ βασιλείου εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὅτε δὲ ἐκυρίευσαν οἱ Λατῖνοι τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡ Ἠ-

παιρος ἐισχωρίσθη, καὶ ἀνέλαβε πάλιν τὸ ἀρχαῖον ἔθνος αὐτῆς. Ἐν ταύτοις ὅμως εἰσέβαλον διάφορα βάρβαρα ἔθνη εἰς τὴν Ἑλλάδα, Θράκην καὶ Μακεδονίαν, καὶ μετέβαλον τὰς ὀνομασίας τῶν πῆλων, ποταμῶν καὶ λοιπῶν, ὡς μετεβλήθησαν οἱ τόποι εἰς ἄλλο σχῆμα. Ὅθεν θέλωμεν εὖρη εἰς τὸ ἐξῆς νεωτέρας πόλεις καὶ εἰς τὴν Ἠπειρὸν.

§. β'. Ἀρ' εὖ δὲ ἐδέχθησαν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες τὸν χριστιανισμόν, ἐδέχθησαν αὐτὸν καὶ οἱ Ἠπειρώται. Τοῦτο ὅμως συνέβη κατ' ὀλίγον, καὶ μάλιστα μετὰ πολλοὺς χρόνους ὕστερον ἐξερεώθη πανταχοῦ ἡ μεταβολὴ αὐτῆ· ἐπειδὴ εὐρίσκοντο πανταχοῦ λείψανα τῆς εἰδωλολατρίας, τὰ ὅποια ἀνεκαίωσεν ὁ Ἰουλιανὸς ὕστερον. Τότε εἶχεν ὁ Ἰουλιανὸς Ἱερία ἠγαπημένου τὸν θρυλούμενον Προῖσκον τὸν Ἠπειρώτην, τὸν εὐθερμον ζηλωτὴν τῆς εἰδωλολατρίας. Ἐν ὅσῳ δὲ ἠκμαζεν ἡ δύναμις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ βασιλείου, ἦσαν αὐτόχροτοι οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι. Ὅθεν δὲν ἔλειπεν πανταχόθεν τὰ βασίδια τῶν στρατολογιῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων τοῦ πολέμου. Ὅτε δὲ παρήκμαζεν, εἰσέρρεον ὡς χεῖμαροι πανταχόθεν ἐκεῖνα τὰ ἄγρια καὶ βάρβαρα ἔθνη, καὶ κατετάραττον ἅπα-

σαν τὴν Ἑλλάδα, διὰ τῶν φύων καὶ λεηλασιῶν. Ἐν τούτοις δὲ δὲν ἔλειπον πάλιν καὶ οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι, καὶ αἱ θρησκευτικαὶ αἵρέσεις. καὶ οὕτως αἱ ὀδύνη καὶ ὀδυρμοὶ ἦσαν ἀδιάκοποι, αἱ ὁποῖαι κατεστάρησαν ὅλον τὸ βασίλειον. Μετὰ δὲ ταῦτα ἠκολούθησαν ἄλλα ἔτι ὀλεθριώτερα.

§. γ'. Πρῶτον ἐξώρμησαν οἱ Σαρμάται εἰς τὴν Θράκην τῷ 322 μετὰ Χριστὸν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου· ἔπειτα οἱ Γότθοι καὶ Ταϊφάλοι τῷ 328. Τῷ δὲ 329 ἐκτίσθη ἡ Κωνσταντινούπολις. Ἐπειτα δὲ ὁ Ἀλαρίκος βασιλεὺς τῶν Γόθων ἐξώρμησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 398 μετὰ Χριστὸν, ὀρπάζων καὶ σφάζων τοὺς πρὸς χεῖρας, διὰ τῆς Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Βοιωτίας, Ἀττικῆς καὶ Πελοποννήσου. Τότε κατηδάρισεν ἐκ θεμελίων τὸν ναὸν τῆς Δῆμητρος εἰς τὴν Ἐλευσίνα, ὅπου ἐφώλευεν ἔτι ἡ εἰδωλολατρεία· ἐσφραξῆ καὶ τινὰς Ἱερεῖς· τινὲς δὲ ἀπέθανον ὀπὸ τῆν λύπην ὡς καὶ ὁ ῥηθεὶς Πρίσκοι ὁ Ἡπειρώτης. Διωχθεῖς δὲ ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἡπειρον καὶ Ἰλλυρίαν, σφάζων καὶ λεηλατῶν, ἐνθα ἔμεινε τέσσαρας χρόνους, ὡς στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων. Αὕτη δὲ ἡ μίξις πρῶτον μὲν τῶν Ῥωμαίων, ἔπειτα δὲ καὶ τούτων τῶν βαρβάρων

μετεμόρφωσα καὶ τὰ ἦθη καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων.

§. δ. Τὸ δὲ κράτευμα τοῦ Ἀτίλα, τὸ ὁποῖον ἦτον σύνθετον ἐκ διαφόρων Σκυθῶν τῆς Ταρταρίας, διελύθη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, καὶ διεσκορπίσθη εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης. Οἱ δὲ Σαρμάται καὶ Οὔνοι ἦλθον εἰς τὴν Ἰλλυρίαν τῷ 450, καὶ ἔμειναν ἐκεῖ. Τῷ δὲ 462 ἐκυρίευσεν ὁ Μπαρκελῶνας τὴν Ἰλλυρίαν, ὅς τις εἶχε κράτευμα τῶν Ὀσρογύθων, καὶ κατέστησεν αὐτὴν βασιλείου ἀνεξάρτητον. Τῷ δὲ 473 ἐφώρμησεν ὁ Θεουδεμῆρης, ἄλλος βασιλεὺς τῶν Γότθων μέχρι τῆς Θετταλίας, ἐπολιόρχησα καὶ τὴν Θεσσαλονίκην, τὴν μητρόπολιν τῆς τότε Ἰλλυρίας. Ὁ δὲ Θεοδωρῆκος, ἄλλος ἡγεμὼν τῶν Γότθων, εἰσέβαλεν εἰς τὴν κυρίως Ἰλλυρίαν, καὶ ἐκυρίευσεν τὸ Δυρράχιον, τὴν μητρόπολιν τῆς νείας Ἠπείρου. Τὸ δὲ 502 ἐφώρμησαν οἱ Βούλγαροι εἰς τὴν Ἰλλυρίαν. Τῷ 551 ἐφώρμησαν οἱ Οὔνοι διὰ ξηρᾶς ἀρπάζοντες καὶ λεηλατοῦντες. Ὁ δὲ Γοτίλας ἔπεμψεν ἐκ τῆς Ἰταλίας εὐλοῦν Γοτθικὸν εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἠπείρου. Οὗτοι δὲ οἱ βάρβαροι ἐλεηλάτησαν πρῶτον τοὺς Κερφούς καὶ τὰς ἄλλας περακειμένας νήσους, ἔπει-

τα ὤρμησαν εἰς τὴν Ἑπείρου καὶ ἀνέβησαν μέ-
 χρι τῆς Δωδώνης σφάζοντες καὶ λεηλατοῦντες.
 Τὸ δὲ μέγιστον κακὸν ἔπαθεν ἡ Νικόπολις καὶ ὁ
 Ὀγκισμός. Τῷ δὲ 782 ἐκυρίευσαν οἱ Σλαβῶνοι
 ὅλην τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἑλλάδα, ἔπειτα συ-
 ειδιώθησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ τέλος
 ἐμείναν ἐκεῖ περὶ τὸ Ταῦγετον ὄρος, ὅτε οἱ Μαν-
 νιάται ἤσαν ἔτι εἰδωλολάτραι. Τῷ δὲ 831 ἔφρε-
 ρεν ὁ Θεόφιλος, βασιλεὺς τῆς Κωνσταντινουπό-
 λεως, ἀποικίαν Περσῶν εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἡ
 ὁποία ἔμεινε πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ἑπείρου μεταξύ
 τῆς Ἀχρίδος καὶ τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ. Ὀνομά-
 ζαντο δὲ οὗτοι Βαρδარიῶται, ἢ ἀπὸ τοῦ ποτα-
 μοῦ, ἢ αὐτοὶ ὠνόμασαν τὸν ποταμὸν Ἀξιὸν
 Βαρδῶρι.

δ. ε'. Κατὰ δὲ τὸ 1081 ὁ Ῥοβέρτος ἔπεμ-
 ψε σὸλον καὶ ἐκυρίευσεν τοὺς Κορφοὺς, ἔπειτα ἐ-
 πείρασε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἰλλυρίαν μὲς τριᾶντα
 χιλιάδας Νορμάνδων, καὶ ἐκυρίευσεν πολλὰς πό-
 λεις, καὶ τὸ Δυρράχιον. Ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτοῦ
 Βραμούνδος ἦλθε καὶ ὠχυρώθη εἰς τὰ Ἰωάννινα
 τῷ 1082, καὶ κατερήμωτε τὰ πέριξ. Ἐκεῖθεν δὲ
 ἦλθε καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Ἄρταν τῷ 1803, ἔπειτα
 ἀνέβη καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Ἀχρίδα, καὶ τέλος κα-

τατρέγων τὴν Μακεδονίαν, ἐχείμασε τὸν αὐτὸν
 χροῖον εἰς τὴν Κασορίαν. Ἐκείθεν δὲ κατέβη εἰς
 τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἐπολιορκήσατο τὴν Λάρισσιν τῷ
 1084, ὅπου ἐπιπέθη, καὶ ἐπέσρεψε πάλιν εἰς τὴν
 Κασορίαν, ἔπειτα ἀνεχώρησεν εἰς τὸν Αὐλῶνα,
 καὶ ἐκείθεν ἐπέσρεψε εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἄλλ' Ἀρτὴν
 προσηύδα εἰς τὴν Κασορίαν. Ἀνέλαθεν ὁμῶς μετ' ὁ-
 λῆρον ὁ Ἀλέξιος τὴν Κασορίαν, ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς
 Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ δὲ Ροβέρτος ἐπέσρεψε
 πάλιν εἰς τὴν Ἡπειρὸν, νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς Κερ-
 ροῦς, ἐκ τῆς πολιορκίας τῷ Ἐνδῶν, συμμάχων
 τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν, καὶ ἐχείμασεν εἰς τὸν
 Γλυκὸν λιμένα τῆς Ἡπείρου. Τέλος δὲ ἐπί-
 γη τὸ θηροῦν ἐκεῖνον, ὁ Ροβέρτος, καὶ οὕτως
 ἠτύχασεν ὁ Ἀλέξιος, ὅς τις καταταράττειτο σχί-
 δων πέντε χρόνους, νικώμενος πανταχοῦ. Ἡ μά-
 χη τοῦ Δυρραχίου, Ἰωαννίνων, Ἄρτας καὶ Λα-
 ρίσσης, εἶναι ἔργα πολλῆς περιεργείας ἀξία (α).
 Εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον ἐδούθησαν πολὺ οἱ Ἐνδ-
 τοὶ (β), καὶ διὰ τοῦτο ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Ἀλέξιος

(α) Ἡ ἱστορία τούτων ἀναφέρεται εἰς τὴν καινὴν ἱστο-
 ρίαν τῶν Βυζαντινῶν.

(β) Εὐγενεζιάνας.

πολλά δικαιώματα ἐμπορίου καὶ λοιπῶν. Ἐξουθενήθη δὲ ἐλαβε τὸ Δυρράχιον ὁ Βοδῆνος βασιλεὺς τῶν Σέρβων.

§. 5. Κατὰ δὲ τοὺς Σταυροφορικοὺς πολέμους ἐξήλθεν ὁ Βοιμουδός εἰς τὴν Ἰλλυρίου τῷ 1107 ἔχων ζράτευμα τῆς Ἑρρώπης ἐκ διαφόρων ἰσθμῶν συγκεκοιτημένον, Ἄγγλων, Γάλλων, Ἰταλῶν καὶ Γερμανῶν, ἐπὶ σκοπῶ, νὰ λεηλατήσῃ τὰς πόλεις μέχρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὄθεν ἐρύλαττον ἐκεῖ οἱ ζόλοι τοῦ Ἀλεξίου, ἀπὸ τῆς Χειμάρης μέχρι τοῦ Δυρράχιου. Ἦλθε μὲν καὶ ἐπολιόρκησε τὴν ὄχυρὰν πόλιν τότε, τὸ Δυρράχιον, ἕνα χρόνον εἰς μάτην. Κατὰ δὲ τὸ 1172 ἔγαν οἱ Ἑνετοὶ ἐχθροὶ, καὶ ἐκυρίευσαν τὰς παραθαλασσίας πόλεις καὶ τὰς νήσους, ἐλθόντες μέχρι τῆς Λήμνου καὶ Χίου, ἀλλ' ἐδιώχθησαν πάλιν. Τῷ δὲ 1185 ἦλθον οἱ Σικελοὶ εἰς τὴν Ἰλλυρίαν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Δυρράχιον, ἔπειτα ἦλθον εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ ἐκυρίευσαν αὐτὴν μὲ πολιορκίαν αὐστηράν. Τότε ἀρχιεράτευσεν ἐκεῖ ὁ Εὐσάβιος, ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ὀμήρου. Ἐπειτα ἦλθον μέχρι τῆς Ἀμφιπόλεως, ὅπου ἐνικήθησαν καὶ ἐδιώχθησαν πάλιν εἰς τὴν Σικελίαν. Ὅτε δὲ κτίδαυσεν ὁ τελευταῖος Σταυροφορικὸς ζόλος

τῶν Λατίνων τῷ 1203, νὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐκυρίευσεν πρῶτον τὸ Δυρρῆχιον ἔπειτα τοὺς Κορφοὺς.

§. ζ. Μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οἱ Ἡγεμόνες τῆς βασιλικῆς γενεᾶς διεσκορπίσθησαν εἰς διάφορα μέρη, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος εἰς μέρος ἐδυνήθη. Τότε ὁ μὲν Λάσκαρις ἔστησε τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας. Ὁ δὲ Ἀλέξιος ἔστησε ἄλλο βασίλειον εἰς τὴν Τραπεζοῦντα. Ὁ δὲ Βουιράτιος ἔφυγεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἔχων καὶ τὸν Μεγαλὸν Ἄγγελον τὸν Κομνηνόν, υἱὸν υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου Ἄγγελου, καὶ δυσέγγονον τοῦ Ἀλεξίου, τοῦ πρώτου τῆς γενεᾶς τῶν Κομνηνῶν. Οὗτος οὖν ὁ Μεγαλὸς στρατηγὸς ἔμπειρος καὶ πολιτικὸς ἄνθρωπος, ἔφυγε κρυφίως ἐκ τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Δυρρῆχιον τῆς Ἰλλυρίας. Ἡ πόλις αὕτη ἦτον τότε τοῦ βασιλείου, καὶ εἶχε διοικητὴν Ἑλληνα χριστιανόν, ὃς τις εἶχε καὶ θυγατέρα εἰς ᾧσαν γάμον. Ὅθεν ἔλαβεν αὐτὸν ὁ Μεγαλὸς γυναῖκα, καὶ ἐδαίωξε τὸν πενθερὸν αὐτοῦ. Ἐπειτα ἐκυρίευσεν καὶ ἄλλους τόπους, τὴν Ἠπειρον, Αἰτωλίαν, Ἀκαρνανίαν, καὶ μέρος τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἐσ-

χημάτιας βασιλείου ἰκανὸν ἀπὸ τοῦ Δυρράχίου
 μέχρι τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, τὸ ὁποῖον ἔμει-
 νεν εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ, Δεσπότης καλου-
 μένους. Τότε οἱ Λατῖνοι ἐκυρίευσαν ὅλην τὴν
 Ἑλλάδα μέχρι τῆς Πελοποννήσου. Οἱ δὲ Ἑνε-
 τῆι, τὰ παραθαλάσσια καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰ-
 γαίου πελάγους, καὶ τὸ Δυρράγιον. Οἱ Λατῖ-
 νοι ὅμως ἐδέχθησαν καὶ εἰρήνην μετὰ τοῦ Μεγαλῆ,
 ἐνώρισαν αὐτὸν καὶ Δεσπότην τῆς Ἠπείρου,
 τῷ 1209, ἔλαβεν καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ γυ-
 νῆκα ὃ Εὐστάθιος Κόμης τῆς Βουλωνίας, καὶ ἀ-
 δελφὸς τοῦ Ἑρρίκου βασιλέως τότε τῆς Κων-
 σταντινουπόλεως.

§. η'. Ὁ Μεγαλὴ ὅμως κατέτρεχε καὶ ἐλεγε-
 λότει τοὺς τόπους τῶν Λατίνων, ἦλθεν καὶ μέ-
 χρι τῆς Κορίνθου εἰς βοήθειαν τοῦ ἐκεῖ Δεσπό-
 του Θεοδώρου, καὶ ἤρπασεν ἐκεῖθεν ἕνα μέγαν
 ἀξιωματικὸν (α) καὶ ἑκατὸν στρατιώτας καὶ ἀξιω-
 ματικούς Λατίνους, καὶ ἄλλους μὲν ἐκρόμασεν,
 ἄλλους δὲ ἐφυλάκωσεν. Ἐφόνευσεν καὶ ἕνα Ἀρχιε-
 ρία καὶ πολλοὺς ἱερεῖς τῶν Λατίνων, ἔχων μί-
 σος ἀσπουδον κατ' αὐτῶν. Ὅθεν ἠτοιμάζετο ὁ

(α) Connetable.

Ἐρρίκος καὶ στρατεύτη κατ' αὐτοῦ μὲ ὅλας τὰς
 δυνάμεις τῶν Λατίνων. Ἐν τούτοις δὲ δούλος
 τις πικρὸς ἐφύσσετο δολίως τὸν Μιχαήλ κοιμώμε-
 νον εἰς τὴν κλίβανον. Ὁ Μιχαήλ εἶχε μὲν εὐαγέ-
 θον οὐκ ἄν Μιχαήλ ὀνομαζόμενον καὶ ἐκεῖνον, ὁ-
 ρως ἦτον ἔτι νέος, καὶ ἀνάξιος ἐκεῖνου τοῦ βάρ-
 ρους. Ὁθεν διώρισεν διάδοχον πρὶν τοῦ θανάτου
 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Θεόδωρον.

§ 9. Ὁ δὲ Θεόδωρος ἦτον ὁμοίως ἐπι-
 χειριστικὸς καὶ δραστήριος ὡς ὁ Μιχαήλ, καὶ κα-
 τετάραξεν οὐχὶ μόνον τοὺς Λατίνους, ἀλλὰ καὶ
 τοὺς Ἑνετοὺς, καὶ τοὺς γείτονας αὐτοῦ Βουλ-
 γάρους, ὡς εἶπε τὴν Ἀχαιίδα καὶ Πριλιπὸν
 πόλεις τῶν Βουλγάρων· ἔτι δὲ καὶ τὸ Δυρρά-
 χιον, τὸ ὁποῖον εἶχον οἱ Ἑνετοί, καὶ τὴν Ἀλ-
 βανοῦπολιν τῶν Λατίνων. Ὁθεν ἐςρῴτευσεν καὶ
 κατ' αὐτοῦ ὁ Ἐρρίκος, ἀλλ' ἐφρονεύθη καὶ ἐκεῖ-
 νος δολίως εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Μετὰ δὲ τὸν
 θάνατον τοῦ Ἐρρίκου, οἱ Λατῖνοι ἐκήρυξαν βα-
 σιλία τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν Πέτρον κίβρι-
 τευάλην ἐκ τῆς Γαλλίας, τὸν ὁποῖον διεξίδωσαν
 εἰς τὸ Δυρράχιον ὁ κόμης τῶν Ἑνετῶν, τῷ
 1217. Αὐτὸς δὲ ἀντὶ τούτου, ὑπεσχέθη πρὸς
 αὐτοὺς, καὶ ἐλευθέρωσεν τὸ Δυρράχιον, ἐκ τῶν

χειρῶν τοῦ Θεοδώρου, ὅπου ἦτον κεκλεισμένος
καὶ ὁ Θεόδωρος. Ὅθεν ἐπολιόρησεν αὐτὸν πολ-
λὰς ἡμέρας, καὶ εἰς ταύτην τὴν πολιορκίαν ἀνε-
λήθη ὁ Πέτρος καὶ τὸ κράτευμα αὐτοῦ ἐκ τοῦ
προσώπου τῆς γῆς, ὥς συμπεραίνουσι διάφορα
οἱ Ἱστορικοὶ περὶ τῆς καταστροφῆς ταύτης. Ταῦς
μὲν, ὅτι ἐφραυεύθη εἰς μόχνη· ἄλλοι δὲ, ὅτι ἐφρό-
ντισεν αὐτὸν ὁ Θεόδωρος δολίως εἰς τὴν πόλιν,
ἢ εἰς τὰ ρεῦθὰ τῆς Ἰλλυρίας, ὅπου κατέκοψε
καὶ τὸ κράτευμα αὐτοῦ. Ἄλλοι δὲ, ὅτι ἔλαβεν
αὐτὸν αἰχμάλωτον.

§. ι. Εἶχε δὲ καὶ ἓνα καρδιανάην ὁ Πέτρος,
τὸν Ἰωάννην Καλῶνην, καὶ ἐκεῖνος μόνον εὐρέθη
αἰχμάλωτος. Ὅθεν ὁ Πάπας Ὀυόριος ἔγραψε πρὸς
τὸν Θεόδωρον, νὰ ἀπολύσῃ τὸν Καρδιανάην,
φροδερίζων, νὰ τὸν ἀφορίσῃ· ἔπειτα παρεκίνη-
σεν ὅλους τοὺς ἡγεμόνας σχεδὸν τῆς Εὐρώπης,
καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ἡγεμόνας, διότι ἐνό-
μιζον καὶ ἐκείνοι ὡς ἀποστάτας τούτους τοὺς ἀ-
ποτακτικότητας ἡγεμόνας, νὰ κρατεύσωσι κατ'
αὐτοῦ, καὶ εὐλὺς συνηθροίζοντο τὰ κράτεῦμα-
τα εἰς τὴν Βενετίαν καὶ Ἀγκῶνα, ὅπου παροσ-
κευάζοντο καὶ οἱ ρόλοι, ὥς καταστράτετο ἡ
Εὐρώπη. Διωρίσθη καὶ ἀρχιεπίσκοπος ὁ ἀδελ-

φός τοῦ Πέτρου Ρωθότος καλούμενος. Ἐν ταύταις δὲ ἐπεμψεν ὁ Πάπας ἕνα Ἐπίσκοπον καὶ ἕνα ἐρημίτην, πρέσβεις πρὸς τὸν Θεόδωρον, λέγων, ὅτι ἂν θέλῃ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, νὰ ἀφήσῃ τὸν Καρδινάλιον, καὶ νὰ γνωρίσῃ τὴν δουτικὴν ἐκκλησίαν. Ὅθεν ὁ Θεόδωρος ἔκρουε συμπεριτέραν νὰ ὑπεκρυθῇ τοῦτο, παρὰ νὰ ὑποφέρῃ τὸν τοιοῦτον πόλεμον. Καὶ οὕτως ἐξώπλισεν ὁ Πάπας τοὺς ἡγεμόνας, ἔπαυσεν τὴν ἐκστρατείαν, ῥαβδαίωσεν καὶ ἀπειλῶν, μὲ κατάρτας καὶ ἀρωρισμοὺς, ἂν στρατεύσῃ τις κατὰ τοῦ Θεοδώρου. Καὶ οὕτως ἔκλεισαν οἱ ἔνεστοι πάντες γυρίων εἰρήνην μὲ τὸν Θεόδωρον. Ὁ δὲ ἄλλος βασιλεὺς ὁ Ρωθότος, ὅς τις ἐκλέχθη ἀντὶ τοῦ Πέτρου, δὲν ἐπέρασεν διὰ τῆς Ἡπείρου, ἀλλὰ διὰ τῆς Οὐγγαρίας κατέβη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

§. ια'. Τῷ δὲ 1222 ἀθετήσας ὁ Θεόδωρος τὴν πρὸς τὸν Πάπαν ὑπόσχεσιν, ὥρμησεν πάλιν ὡς κεραινοὺς, καὶ ἀπετάραξε πανταχόθεν τοὺς Λατίνους, οἵτινες παρεκάλεσαν τὸν Πάπαν νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ. Ἐγραψεν μὲν πρὸς αὐτὸν ὁ Πάπας περὶ εἰρήνης, ἀλλ' ἀνωφελῶς. Τέλος δὲ ἐκστρέψασα καὶ τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ ἐκηρύχθη Ἀυτοκράτωρ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Μητροπολίτης τῆς

Θεσσαλονίκης δὲν ἔθελε νὰ τὸν ρέψη, ἔρριψε αὐτὸν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀχρίδος. Καὶ οὕτως εἶχε τότε τὸ βασίλειον τῶν Βυζαντιῶν τέσσαρας Αὐτοκράτορας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῶν Λατίνων, τῆς Νικαίας τῶν Ἑλλήνων, τῆς Τραπεζοῦντος, καὶ τῆς Θεσσαλονίκης. Νόμιμος ὅμως ἐνομίσθη ὁ τῆς Νικαίας. Ὁθεν ὁ Βατάκης, ὁ τότε Αὐτοκράτωρ τῆς Νικαίας, μὴ ὦν εἰς κατάστασιν νὰ εὐαυτιωθῇ, παρεκάλεε σχεδὸν τὸν Θεόδωρον, νὰ ἔχη μὲν τοὺς τόπους ὅλους, ὅσους ἐκυρίευσε, μόνον Αὐτοκράτωρ νὰ μὴ κηρυχθῇ, καὶ διασχισθῇ τὸ βασίλειον. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἀπέβριψε τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ στρατεύσας πρὸς τὴν Θράκην, ἐκυρίευσε τὰς Σέρρας, καὶ ὅλας τὰς ἐπιστήμιους πόλεις, καὶ τὴν Ἀδριανούπολιν, πανταχοῦ νικῶν καὶ θριαμβεύων, καὶ τέλος ἔφθασε μέχρι τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀφ' οὗ ἔλαβεν αἰχμαλώτους πολλοὺς καὶ διαφόρους στρατηγοὺς τῶν Λατίνων. Διὰ τοῦτο ἀφώρισεν αὐτὸν ὁ Πάπας τῷ 1229.

§. εβ'. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπέστρεψε κατὰ τοῦ Ἀσάν βασιλέως τῶν Βουλγάρων, τοῦ ὁποῦρου τὴν θυγατέρα εἶχε γυναῖκα ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, καὶ διὰ τοῦτο εἶχον φίλιαν καὶ εἰσέτην

ἔγγρατον. Ὅταν ὁ Ἄσαν δικαιολογούμενος, ὅτι τὸν ἀδικεῖ ὁ Θεόδωρος, ἐκρέμασε τὰς συνθήκας τῆς εἰρήνης εἰς μίαν σημαίαν, ἵνα βλέπωσιν αὐτὰς οἱ στραῖται αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐξήλθεν εἰς ἀπάντησιν τοῦ Θεόδωρου, ὅπου συνέβη μάχη σφοδρά, καὶ ὁ Θεόδωρος νικηθεὶς, ἐλήφθη αἰχμάλωτος, μετ' ὅλους τοὺς υἱοὺς καὶ θυγατέρας αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐπισήμους στρατηγούς, τῷ 1230. Ἐσώθη δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Ὁ δὲ Ἄσαν ἐκυρίευσεν τοὺς εἰς τὴν Θράκην τόπους αὐτοῦ, εἰσέβαλε καὶ εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρον ὀρπάζων καὶ λεηλατῶν. Ἐμενε τοῦτον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἐμμανουήλ διάδοχος, Δεσπότης γνωρίζμενος, καὶ εἶχε τὴν καθέδραν αὐτοῦ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὅς τις εἶχε γυναῖκα μίαν υἱὸν θυγατέρα τοῦ Ἄσαν. Συνεμάχησε καὶ μετ' ὅλους ἡγεμόνας, καὶ τέλος ἐζήτησε τὴν προστασίαν τοῦ Πάπα, ἵνα στρατεύῃ, τὸ ὅποιον δὲν ἐφάνη ἀρετὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡγεμόνας, καὶ εἰς τὸν τότε Πατριάρχην, Γερμανὸν ὀνομαζόμενον.

δ. γ'. Ὁ μὲν Ἄσαν μετεχειρίσθη φιλοφρόνως τὸν Θεόδωρον, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀνήσχε-